

7. ÓRA: MÁJUS 7.

CONDITIONALIS PRAESENS

- A feltételes mód jele: *-isi*.
- A conditionalis felépítése:

- A fokváltakozásos igék töve erős fokban áll: *ottaa* 'vesz, fog' : *ottaisi*, *tietää* 'tud' : *tietäisi*, *antaa* 'ad' : *antaisi* stb.
- A tövégi magánhangzónak és a módjel első vokálisának találkozása hangtani változásokat eredményezhet. Ezek a változások könnyebben áttekinthetők, mint az imperfectum változásai (ld. 50–51 oldal):

A változások típusai:	Inf.	tő	Cond. Sg. 3.
-----------------------	------	----	--------------

1. A tövégi *-o*, *-ö*, *-u*, *-y*, *-a*, *-ä* nem változik meg:

<i>sanoa</i> 'mond'	<i>sano-</i>	<i>sano-isi</i>
<i>säilöä</i> 'tartósít'	<i>säilö-</i>	<i>säilö-isi</i>
<i>puhua</i> 'beszél'	<i>puhu-</i>	<i>puhu-isi</i>
<i>kysyä</i> 'kérdez'	<i>kysy-</i>	<i>kysy-isi</i>
<i>antaa</i> 'ad'	<i>anta-</i>	<i>anta-isi</i>
<i>elää</i> 'él'	<i>elä-</i>	<i>elä-isi</i>

2. A tövégi *-i* és *-e* kiesik:

<i>etsiä</i> 'keres'	<i>etsi-</i>	<i>ets-isi</i>
<i>mennä</i> 'megy'	<i>mene-</i>	<i>men-isi</i>

3. A tövégi hosszú magánhangzó megrövidül:

<i>saada</i> 'kap'	<i>saa-</i>	<i>sa-isi</i>
--------------------	-------------	---------------

4. A tövégi diftongus első magánhangzója kiesik:

<i>viedä</i> 'visz'	<i>vie-</i>	<i>ve-isi</i>
<i>juoda</i> 'iszik'	<i>juo-</i>	<i>jo-isi</i>
<i>syöä</i> 'eszik'	<i>syö-</i>	<i>sö-isi</i>

- Különleges eset:

<i>käydä</i> 'jár'	<i>käy-</i>	<i>käv-isi</i>
--------------------	-------------	----------------

- Az imperfectum és a conditionalis tövégi változásainak legfőbb különbsége, hogy a feltételes módban az *-a/-ä* nem esik ki, ill. nem változik meg:

<i>rakastaa</i> 'szeret'	> <i>rakasta-isi</i> (Cond3Sg)	– <i>rakast-i</i> (Impf3Sg)
<i>matkustaa</i> 'utazik'	> <i>matkusta-isi</i> (Cond3Sg)	– <i>matkust-i</i> (Impf3Sg)
<i>kestää</i> 'tart (időben)'	> <i>kestä-isi</i> (Cond3Sg)	– <i>kest-i</i> (Impf3Sg)

- Emiatt a conditionalisban nincs *ti* > *si* változás sem:

<i>tietää</i> 'tud'	> <i>tietä-isi</i> (Cond3Sg)	– <i>tiesi</i> (Impf3Sg)
<i>vastata</i> 'válaszol'	> <i>vasta-isi</i> (Cond3Sg)	– <i>vastasi</i> (Impf3Sg)

- A másik jelentős különbség, hogy a fokváltakozásos igék imperfectumában végbemegy a fokváltakozás, a conditionalisban nem:

antaa 'ad' > *anta-isi-n* (Cond1Sg) – *anno-i-n* (ImpflSg)
ottaa 'vesz, fog' > *otta-isi-n* (Cond1Sg) – *ot-i-n* (ImpflSg)

Az egyes igecsoportok conditionalisa:

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>otta-a</i> 'vesz, fog'	<i>saa-da</i> 'kap'	<i>ol-la</i> 'van'	<i>ajatel-la</i> 'gondolkozik'
minä	<i>puhu-isi-n</i>	<i>otta-isi-n</i>	<i>sa-isi-n</i>	<i>ol-isi-n</i>	<i>ajattel-isi-n</i>
sinä	<i>puhu-isi-t</i>	<i>otta-isi-t</i>	<i>sa-isi-t</i>	<i>ol-isi-t</i>	<i>ajattel-isi-t</i>
hän	<i>puhu-isi</i>	<i>otta-isi</i>	<i>sa-isi</i>	<i>ol-isi</i>	<i>ajattel-isi</i>
me	<i>puhu-isi-mme</i>	<i>otta-isi-mme</i>	<i>sa-isi-mme</i>	<i>ol-isi-mme</i>	<i>ajattel-isi-mme</i>
te	<i>puhu-isi-tte</i>	<i>otta-isi-tte</i>	<i>sa-isi-tte</i>	<i>ol-isi-tte</i>	<i>ajattel-isi-tte</i>
he	<i>puhu-isi-vat</i>	<i>otta-isi-vat</i>	<i>sa-isi-vat</i>	<i>ol-isi-vat</i>	<i>ajattel-isi-vat</i>
	1. típus	1. típus	2. típus	3. típus	3. típus

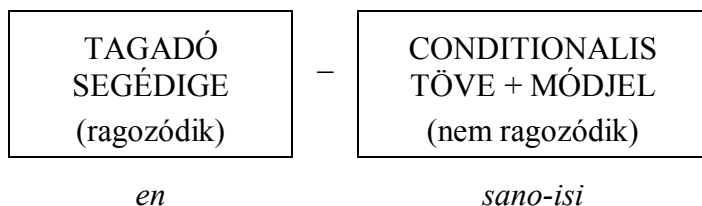
	<i>pelat-a</i> 'játszik'	<i>pelät-ä</i> 'fél'	<i>valit-a</i> 'választ'	<i>vanhet-a</i> 'megöregszik'	<i>paet-a</i> '(el)menekül'
minä	<i>pela-isi-n</i>	<i>pelkä-isi-n</i>	<i>valits-isi-n</i>	<i>vanhen-isi-n</i>	<i>paken-isi-n</i>
sinä	<i>pela-isi-t</i>	<i>pelkä-isi-t</i>	<i>valits-isi-t</i>	<i>vanhen-isi-t</i>	<i>paken-isi-t</i>
hän	<i>pela-isi</i>	<i>pelkä-isi</i>	<i>valits-isi</i>	<i>vanhen-isi</i>	<i>paken-isi</i>
me	<i>pela-isi-mme</i>	<i>pelkä-isi-mme</i>	<i>valits-isi-mme</i>	<i>vanhen-isi-mme</i>	<i>paken-isi-mme</i>
te	<i>pela-isi-tte</i>	<i>pelkä-isi-tte</i>	<i>valits-isi-tte</i>	<i>vanhen-isi-tte</i>	<i>paken-isi-tte</i>
he	<i>pela-isi-vat</i>	<i>pelkä-isi-vät</i>	<i>valits-isi-vat</i>	<i>vanhen-isi-vat</i>	<i>paken-isi-vat</i>
	4. típus	4. típus	5. típus	6. típus	6. típus

- A Sg. 3. alakhoz nem kapcsolódik igei személyrag (hasonlóan az imperfectumhoz).

A conditionalis használata:

- A magyarhoz hasonlóan elsősorban a nem reális cselekvés, ill. óhajtás kifejezésére szolgál: *jos minulla olisi rahaa, matkustaisin paljon* 'ha lenne pénzem, sokat utaznék'.
- Udvarias kérés, kérdés, javaslat kifejezésére szolgál: *Sanoisitteko, missä...* 'Megmondaná-e/Lenne-e kedves megmondani, (hogy) hol van...', *Saisinko leipää?* 'Kaphatnék egy kis kenyeret?', *Avaisitko ikkunan!* 'Légy szíves, nyisd ki az ablakot!' (A magyar *légy szíves* + imperativus szerkezetnek a finnben conditionalis felel meg. A finn imperativusi alak erősebb felszólítást fejez ki.)
- A legfőbb eltérés a magyar és a finn conditionalis között, hogy míg a magyarban a függő kérdés, parancs (*Azt mondta az orvos, hogy ne dohányozzak olyan sokat.*), ill. egyes szám első személyű felszólítás (*Mit csináljak?*) kifejezésére imperativust használunk, addig a finnben ezekben a funkciókban conditionalis áll: *Lääkäri ehdotti, etten polttaisi niin paljon*, ill. *Mitä tekisin?*

A CONDITIONALIS PRAESENS TAGADÓ ALAKJA

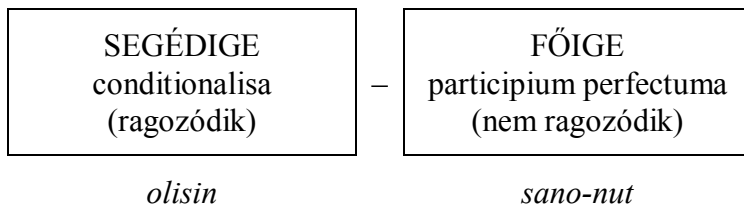

Néhány ige feltételes módú tagadó alakja:

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>otta-a</i> 'vesz, fog'	<i>men-nä</i> 'megy'	<i>tul-la</i> 'jön'
minä	<i>en puhu-isi</i>	<i>en otta-isi</i>	<i>en men-isi</i>	<i>en tul-isi</i>
sinä	<i>et puhu-isi</i>	<i>et otta-isi</i>	<i>et men-isi</i>	<i>et tul-isi</i>
hän	<i>ei puhu-isi</i>	<i>ei otta-isi</i>	<i>ei men-isi</i>	<i>ei tul-isi</i>
me	<i>emme puhu-isi</i>	<i>emme otta-isi</i>	<i>emme men-isi</i>	<i>emme tul-isi</i>
te	<i>ette puhu-isi</i>	<i>ette otta-isi</i>	<i>ette men-isi</i>	<i>ette tul-isi</i>
he	<i>eivät puhu-isi</i>	<i>eivät otta-isi</i>	<i>eivät men-isi</i>	<i>eivät tul-isi</i>

CONDITIONALIS PERFECTUM

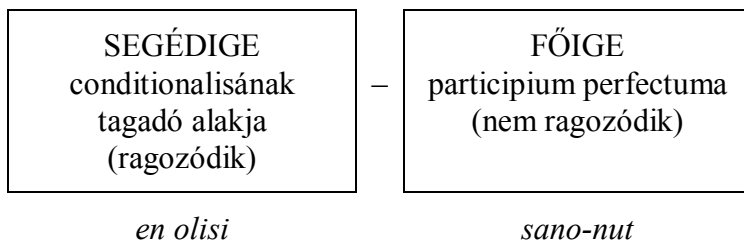
Összetett igealak, amely a főige participium perfectumából (vö. 52. oldal) és a segédige conditionalisából áll. (Felépítése hasonlít a perfectuméhoz, amelynek szerkezete: a főige participium perfectuma és a segédige indicativus praesense, vö. 53. oldal.)

– Ne feledkezzünk meg a participium perfectum egyes és többes számának különbségéről:
olisin sanonut 'mondtam volna' – *olisimme sanoneet* 'mondtunk/mondtuk volna'!

A CONDITIONALIS PERFECTUM TAGADÓ ALAKJA

A tagadó alak is hasonlít a perfectum felépítéséhez: a segédige conditionalisának ragozott tagadó alakja és a főige participium perfectuma alkotja.

POTENTIALIS

– A lehetőségi mód (potentialis) jele: *-ne-*.

IGETŐ	+	MÓDJEL	+	SZEMÉLYRAG
<i>sano</i>		<i>ne</i>		<i>n</i>

– Mivel a jel nem zárja a szótagot, az ige erős fokban áll.

– A *-ne-* módjel kapcsolódási szabályai megegyeznek a participium perfectum képzőjének (*-nut/-nyt*) kapcsolódási szabályaival:

(1) <i>puhua</i> 'beszél'	:	<i>puhu-ne-</i>	
<i>kysyä</i> 'kérdez'	:	<i>kysy-ne-</i>	
(2) <i>saada</i> 'kap'	:	<i>saa-ne-</i>	
<i>syöä</i> 'eszik'	:	<i>syö-ne-</i>	
(3) <i>mennä</i> 'megy'	:	<i>men-ne-</i>	
<i>tulla</i> 'jön'	:	<i>tul-ne-</i>	> <i>tulle-</i>
<i>ajatella</i> 'gondolkozik'	:	<i>ajatel-ne-</i>	> <i>ajatelle-</i>
<i>purra</i> 'harap'	:	<i>pur-ne-</i>	> <i>purre-</i>
<i>nousta</i> 'félkel'	:	<i>nous-ne-</i>	> <i>nousse-</i>
(4) <i>osata</i> 'tud'	:	<i>osat-ne-</i>	> <i>osanne-</i>
<i>pelätä</i> 'fél'	:	<i>pelät-ne-</i>	> <i>pelänne-</i>
(5) <i>valita</i> 'választ'	:	<i>valit-ne-</i>	> <i>valinne-</i>
(6) <i>vanheta</i> 'megöregszik'	:	<i>vanhet-ne-</i>	> <i>vanhenne-</i>
<i>kyetä</i> 'bír, tud, képes'	:	<i>kyet-ne-</i>	> <i>kyenne-</i>

– A létige potentialisa rendhagyó: *lie-ne-*.

– Az igei személyragok megegyeznek az indicativus praesens ragjaival.

– A potentialisban nem történik fokváltakozás.

Az egyes igecsoportok potentialisa:

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>otta-a</i> 'vesz, fog'	<i>saa-da</i> 'kap'	<i>olla</i> 'van'	<i>ajatel-la</i> 'gondolkozik'
minä	<i>puhu-ne-n</i>	<i>otta-ne-n</i>	<i>saa-ne-n</i>	<i>lie-ne-n</i>	<i>ajatel-le-n</i>
sinä	<i>puhu-ne-t</i>	<i>otta-ne-t</i>	<i>saa-ne-t</i>	<i>lie-ne-t</i>	<i>ajatel-le-t</i>
hän	<i>puhu-nee</i>	<i>otta-nee</i>	<i>saa-nee</i>	<i>lie-nee</i>	<i>ajatel-lee</i>
me	<i>puhu-ne-mme</i>	<i>otta-ne-mme</i>	<i>saa-ne-mme</i>	<i>lie-ne-mme</i>	<i>ajatel-le-mme</i>
te	<i>puhu-ne-tte</i>	<i>otta-ne-tte</i>	<i>saa-ne-tte</i>	<i>lie-ne-tte</i>	<i>ajatel-le-tte</i>
he	<i>puhu-ne-vat</i>	<i>otta-ne-vat</i>	<i>saa-ne-vat</i>	<i>lie-ne-vät</i>	<i>ajatel-le-vat</i>
	1. típus	1. típus	2. típus	3. típus	3. típus
	<i>pelat-a</i> 'játszik'	<i>pelät-ä</i> 'fél'	<i>valit-a</i> 'választ'	<i>vanhet-a</i> 'megöregszik'	<i>paet-a</i> '(el)menekül'
minä	<i>pelan-ne-n</i>	<i>pelän-ne-n</i>	<i>valin-ne-n</i>	<i>vanhen-ne-n</i>	<i>paen-ne-n</i>
sinä	<i>pelan-ne-t</i>	<i>pelän-ne-t</i>	<i>valin-ne-t</i>	<i>vanhen-ne-t</i>	<i>paen-ne-t</i>
hän	<i>pelan-nee</i>	<i>pelän-nee</i>	<i>valin-nee</i>	<i>vanhen-nee</i>	<i>paen-nee</i>
me	<i>pelan-ne-mme</i>	<i>pelän-ne-mme</i>	<i>valin-ne-mme</i>	<i>vanhen-ne-mme</i>	<i>paen-ne-mme</i>
te	<i>pelan-ne-tte</i>	<i>pelän-ne-tte</i>	<i>valin-ne-tte</i>	<i>vanhen-ne-tte</i>	<i>paen-ne-tte</i>
he	<i>pelan-ne-vat</i>	<i>pelän-ne-vät</i>	<i>valin-ne-vat</i>	<i>vanhen-ne-vat</i>	<i>paen-ne-vat</i>
	4. típus	4. típus	5. típus	6. típus	6. típus

A potentialis használata:

- A cselekvés valószínű, lehetséges voltára utal, de nem biztos, hogy a cselekvés be is következik; a cselekvést a lehetséges jövőbe helyezi: *päättös tullee huomenna* 'a határozat valószínűleg holnapra várható', *Unkari liittyynee euroalueeseen v. 2025* 'Magyarország várhatóan 2025-ben csatlakozik az euróövezethez'.
- Nagyon ritka igemód, elsősorban a sajtónyelvben, politikai nyelvezetben találkozni vele, a beszélt nyelvben inkább egyéb formákat használnak helyette, pl. a *todennäköisesti* 'valószínűleg', *luultavasti* 'előreláthatólag', *muka* 'állítólag' határozószókat, ill. a *taitaa, mahtaa, voi olla* (+ infinitivus) 'lehet' igéket.
- Néhány kifejezésben a beszélt nyelvben is használatos: *saanen onnitella?* 'szabad gratulálnom?'.
en puhune 'talán nem beszélek', *et ostane* 'talán nem vásárolsz', *ei lukene* 'talán nem olvas', *emme menne* 'talán nem megyünk', *ette tulle* 'talán nem jöttök', *eivät liene* 'talán nincsenek' stb.

POTENTIALIS PERFECTUM

- Összetett igealak, amely a segédige potentialisának (*liene-*) ragozott alakjából és a főige participium perfectumából áll: *lienen puhunut* 'talán beszéltem/állítólag beszéltem', *lienet ostanut* 'talán vásároltál', *lienee lukenut* 'talán olvasott', *lienemme menneet* 'talán mentünk', *lienette tulleet* 'talán jöttetek', *lienevät olleet* 'talán voltak' stb.
- Tagadó alak: a segédige potentialisának tagadó formája (*en liene* stb.) és a főige participium perfectuma: *en liene puhunut* 'talán nem beszéltem', *et liene ostanut* 'talán nem vásároltál', *ei liene lukenut* 'talán nem olvasott', *emme liene menneet* 'talán nem mentünk', *ette liene tulleet* 'talán nem jöttetek', *eivät liene olleet* 'talán nem voltak' stb.